

АНОТАЦІЯ

навчальної дисципліни «Географія способу життя»

1. Назва дисципліни – «Географія способу життя».

2. Лектор – кандидат географічних наук, доцент Гусєва Наталія Володимирівна.

3. Курс – 2 (першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), *семестр* – 3.

4. Кількість: кредитів – 3; академічних годин – 90 (у т.ч. лекцій – 24, практичних занять – 24, самостійної роботи – 42).

5. Опис дисципліни:

Мета дисципліни – формування у студентів системи наукових знань про географію способу життя як міждисциплінарний напрям суспільної географії; розвиток здатності аналізувати просторові відмінності в стилях, практиках та умовах повсякденного життя населення різних країн, регіонів і міст у контексті сталого розвитку та суспільних трансформацій.

Завдання дисципліни:

- 1) розкрити теоретико-методологічні засади географії способу життя; ознайомити студентів з основними поняттями та концептами дисципліни: спосіб життя, стиль життя, якість життя, рівень життя, добробут, повсякденність, простір повсякденного життя;
- 2) дослідити взаємозв'язок способу життя населення з природним середовищем, культурою, релігією, соціально-економічним розвитком та географічним положенням країн і регіонів;
- 3) охарактеризувати основні компоненти способу життя: харчові практики, типи житла і поселень, транспортну поведінку, дозвілля і туризм, споживчі практики, трудову діяльність;
- 4) проаналізувати глобальні тенденції та регіональні відмінності у способі життя населення; розглянути вплив глобалізації, урбанізації та цифровізації на трансформацію повсякденних практик;
- 5) ознайомитися з методами дослідження способу життя: соціологічними опитуваннями, картографічним моделюванням, кількісним та якісним аналізом даних;
- 6) формувати уявлення про просторові виміри добробуту та щастя населення; оцінювати міжнародні рейтинги якості та способу життя.

Зміст дисципліни:

Тема 1. Географія способу життя як наукова дисципліна. Предмет, об'єкт і завдання географії способу життя. Місце дисципліни в системі суспільно-географічних наук. Основні поняття: спосіб життя,

стиль життя, якість життя, рівень життя, добробут, повсякденність, простір повсякденного життя.

Тема 2. Теоретичні концепції вивчення способу життя. Концепції повсякденності (Анрі Лефевр, Мішель де Серто). Теорія практик (П'єр Бурдьє). Гуманістична та поведінкова географія. Часова географія Хегерстранда.

Тема 3. Харчові практики та кухні народів світу. Географія продовольчих систем. Регіональна диференціація харчових звичок. Традиційна та глобалізована кухня. Феномен «їжі» як культурного маркера.

Тема 4. Житло і поселенська культура. Типи житла в різних природних та культурних зонах. Урбанізація і зміни в поселенській структурі. Джентрифікація, субурбанізація та нові форми розселення.

Тема 5. Транспортна поведінка і мобільність. Просторова мобільність населення. Географія маятникової міграції. Особистий та громадський транспорт. Велосипедна і пішохідна культура. Вплив цифровізації на мобільність.

Тема 6. Дозвілля, рекреація та туризм як складові способу життя. Просторові практики дозвілля. Туристична поведінка та мотивація подорожей. Географія спорту і фізичної активності. Культурне дозвілля в місті та за його межами.

Тема 7. Споживчі практики та географія торгівлі. Культура споживання в різних країнах. Шопінг-простори. Електронна комерція і трансформація споживчих практик. Сталі форми споживання.

Тема 8. Трудовий спосіб життя. Географія зайнятості та ринків праці. Дистанційна робота і нові форми трудових практик. Work-life balance у різних культурах. Гендерні відмінності у трудовому способі життя.

Тема 9. Якість та рівень життя: просторові виміри. Індикатори та методи вимірювання якості життя. Індекс людського розвитку (ІЛР). Індекс щастя. Рейтинги якості життя в містах світу. Географія добробуту та суб'єктивного щастя.

6. *Форми навчання* -- лекції, практичні заняття та самостійна робота студентів відповідно до програми курсу.

7. *Методи викладання і навчання* -- пояснювально-ілюстративні (розповідь з елементами бесіди, пояснення, лекція, ілюстрація тощо); репродуктивні; проблемно-пошукові; дослідницькі; кейс-метод; картографічний метод.

8. *Методи контролю знань, система оцінювання* -- перевірка і захист практичних робіт (порівняльний аналіз способу життя населення різних країн та регіонів, картографування просторових відмінностей повсякденних

практик), участь у дискусіях, вирішення проблемних питань і завдань під час практичних і лекційних занять, поточна контрольна робота, підсумковий заліковий контроль.

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Гукалова І. В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація : монографія. Київ, 2009. 346 с.
2. Немець Л., Мезенцев К., Гусєва Н., Мезенцева Н., Мельничук А., Немець К., Сегіда К. Соціальна географія: підручник. За ред. Л. Немець та К. Мезенцева. Київ-Харків, 2019. 305 с.
3. Покляцький С. А. Умови життя населення великих міст України: суспільно-географічне дослідження. Київ: Наукова думка, 2016. 184 с.
4. Олійник Я. Б., Степаненко А. В., Гукалова І. В., Хвесик Ю. М. Соціальна географія: основи теорії: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2020. 495 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2022/09/olijnyk_soczialna_geografiya.2020.pdf
5. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навчальний посібник. Одеса : Астропринт, 2005. 632 с.
6. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.
7. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 744 с.
8. Lefebvre H. Critique of Everyday Life. London: Verso, 2014. 1008 p. URL: <https://chisineu.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/08/lefebvre-henri-the-critique-of-everyday-life-vol-1.pdf>
9. Certeau, Michel de. The Practice of Everyday Life. University of California Press, Berkeley., 1984. 229 p. URL: <https://chisineu.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/10/certeau-michel-de-the-practice-of-everyday-life.pdf>
10. Shove E., Pantzar M., Watson M. The Dynamics of Social Practice: Everyday Life and How it Changes. SAGE Publications Ltd, 2012. 208 p. URL: https://sk.sagepub.com/book/mono/the-dynamics-of-social-practice/toc#_
11. UNDP Human Development Reports. URL: <https://hdr.undp.org/>
12. World Happiness Report. URL: <https://worldhappiness.report/>

10. Мова викладання – українська.